

X. Évfolyam 1. szám - 2015. március

POHL Árpád
pohl.arpad@uni-nke.hu

AZ ÚJ RENDSZERŰ LOGISZTIKAI TISZTKÉPZÉS – VALÓBAN „ELTŰNT A SZAKMA”?

Absztrakt

A magyar tisztképzés 2011-ben új pályára állt, ami a logisztikai oktatást folytató szakokat, szakirányokat is érintette. A korábbi képzések 2016-ban kifutnak, az újonnan alapított logisztikai alap- és mesterképzési szakokon megkezdődött a hallgatók felkészítése. Olyan új követelmények jelentek meg, mint a közszolgálati életpályára történő felkészítés és az integrált logisztikai vezetőképzés. Az egyes szakterületek tiszti utánpótlását alapvetően egy szakról kell biztosítani, ami olyan képzési struktúra kialakítását igényelte, amely korábban nem létezett. A bonyolult helyzetben továbbra is megmaradt a katonai szakmai képzés színvonala, sikerült megtartani a logisztikai szakmai oktatási képességeket, továbbá összehangolt, egységes műveleti felkészítési rendszer alakult ki.

The Hungarian military officer training took a new course in 2011, which also had an influence on the logistic training courses and specialisations. The previous training structure is coming to an end in 2016 and the preparation of students has already started in the framework of newly established BSc and MSc logistic training. New requirements appeared, like preparation for civil servant career or integrated logistic leadership training. The supply of officers in the field of individual specialisations is to be provided from one single university branch and this task requires a training structure that was non-existent before. In the complex situation the level of military professional training has not changed, the professional training capabilities of logistic training has been preserved, with a coordinated and unified operational preparation system set up.

Kulcsszavak: *logisztikai tisztképzés, integrált logisztikai vezetőképzés, műveleti felkészítés, közszolgálat ~ education of logistics officers, integrated education of logistics leaders, operational preparation, public service*

BEVEZETÉS

Az elmúlt évben zajlott a tisztképzés áttekintése, újragondolása, melynek alapvető célja az volt, hogy történjék meg a 2011 óta eltelt időszak elemzése és az új szakok indítása tapasztalatainak feldolgozása, ha szükséges, a korrekciók időben történő elvégzése. A folyamat során több munkacsoport alakult és számos MH-szintű tisztképzéssel kapcsolatos konferenciára is sor került, melyek közül számunkra különösen fontos volt a Fiatal logisztikai tisztek konferenciája, melyet az MH Logisztikai Központ szervezett 2014. szeptember 9-én Táborfalván.

A képzés „finomhangolására” vonatkozó törekvések mellett felszínre kerültek olyan kérdések, amelyek azt igazolták, hogy az új logisztikai alap- és mesterképzési szakokról a szakmai közvélemény nem rendelkezik elegendő és magalapozott információval, amiből az következik, hogy annak ellenére, hogy kibocsátás az alapképzésen még nem volt, máris előfordulnak kételyek és kritikák. Ezek azon a szakmai elkötelezettségen és jó szándékon alapultak, amelyek az elmúlt évek tendenciáit figyelve féltik a logisztikai szakterületek szakmai értékeit. A „Katonai logisztika időszerű kérdései” című tudományos-szakmai konferencián elhangzott előadásom célja az volt, hogy tájékoztassam a legszélesebb logisztikai szakmai közvéleményt a tisztképzés új rendszeréről és abban a szakmai felkészítés súlyáról.

ELŐZMÉNYEK, KÖVETELMÉNYEK

A jelenlegi képzési rendszer előzményei

Ahhoz, hogy megértsük azokat a körülményeket, kiváltó okokat, amelyek a tisztképzés átalakítását szükségessé tették, először röviden át kell tekinteni az előzményeket. Természetesen ebben az írásban nem vállalkozom sem egy teljes történeti áttekintésre, sem a korábbi képzések mélyreható elemzésére, csupán a téma jobb megértését szolgáló néhány sarokpontot szeretnék kiemelni és bemutatni.

A magyar tisztképzés a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (továbbiakban NKE) 2012. január 1-én történt megalakulásáig, a korábbi három katonai főiskolát és egy katonai akadémiát¹ integráló Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen folyt. Természetesen a speciális szakterületek működtetéséhez szükséges szakembereket mindig is a hazai polgári, továbbá a külföldi katonai felsőoktatási intézményekben képezték. Még a rendszerváltás előtti, négy intézményből álló hazai tisztképzési rendszer sem tudta felvállalni, hogy a haditechnikai eszközök üzemeltetéséhez szükséges különleges képzettségű szakembereket minden szakterületre kiterjedően kizárólag itthon képezze. Amikor a külföldi felkészítések lehetőségei megszűntek, a szakterületek még telítve voltak azon szakemberekkel, akik ezen speciális tudás birtokában voltak. A Magyar Honvédség átalakítása és számos felülvizsgálat, haderőreform során, amelyek mindegyike főként létszámcsökkentést eredményezett, illetve esetenként alapvető képességek elsorvadásához vezetett, fokozatosan „elkoptak” azok a szakemberek, akik felkészültségüknél fogva rendelkeztek azon tudással, amire bizonyos speciális területeken szükség volt.

Sok szakmai vezető nagyon jól látta, hogy az évtizedek óta szüneteltetett és felszámolt képzések előbb-utóbb hiányozni fognak, de a folyamatos átalakulás, az euro-atlanti integrációból és a biztonságpolitikai kihívásokból adódó feladatok nem tették lehetővé ezen problémakör áttekintését, új megoldások keresését.

Ha visszatekintünk a hazai tisztképzésre, akkor azt láthatjuk, hogy a haderő átalakulása, az anyagi-technikai integráció, majd a logisztikai támogatás rendszerének kialakulása

---

¹ Kossuth Lajos Katonai Főiskola, Zalka Máté Katonai Műszaki Főiskola, Kilián György Repülő Műszaki Főiskola és Zrínyi Miklós Katonai Akadémia

folyamatosan a szakterületek integrálódását is feltételezte oly módon, hogy a logisztikában mindig is prioritásként jelentkezett a szakmai tudás.

Évtizedeken keresztül tartotta magát a szakági képzés, mivel a nagy létszámú haderőben működhetett az a szakmai karriermodell, amely egy-egy szűk szakterülethez kötődött. A vezetőképzésben már ekkor is integrált képzés folyt, amelyben a hadtáp és a haditechnikai szakterületek vezetői, akik a katonai szervezeteknél parancsnok-helyettesi státuszban voltak az akadémia Haditechnikai vagy Hadtáp szakán tanulhattak. A hallgatók az oktatás során a műveleti felkészítésen túl integrált katonai gazdálkodási és üzemfenntartási ismeretekre is szert tehettek.

A katonai főiskolák 1967-es megalakulása után azonnal igényként merült fel a polgári életben is használható, konvertálható tudás igénye. Először más felsőoktatási intézményekkel közösen, majd később önállóan üzemmérnök, tanár és üzemgazdász diplomák megszerzésére volt lehetőség. Az akkori oktatás színvonalát mutatja, hogy ezeket a végzettségeket a magyar felsőoktatásban és a polgári életben egyaránt elfogadták, a honvédségből kikerült szakemberek mindenhol megállták a helyüket.

A rendszerváltást követően, ahogyan csökkent a haderő létszáma, úgy kellett fokozatosan igazítani a képzés volumenét a megrendelő igényeihez. A magyar felsőoktatás folyamatosan átalakult, az új, megnövekedett követelményeket a katonai felsőoktatásban is érvényesíteni kellett. A kreditrendszer² oktatás és a többciklusú lineáris képzés³ bevezetése mind új és új kihívást jelentettek, amelyben a tisztképzés felelős vezetőinek mindig meg kellett találniuk az összhangot a katonai szakmai igények és a felsőoktatási követelmények között.

A katonai felsőoktatás folyamatos szervezeti változása mellett a polgári szakoknál egyre újabb és újabb követelmények jelentek meg. Ezeken a szakokon már nem volt lehetőség a katonai képzési érdekek érvényesítésére, ezért új megoldást kellett keresni. Akkoriban a logisztikai képzés számára optimális megoldás volt a Had- és biztonságtechnikai mérnök szak indítása, mivel annak ellenére, hogy ez a műszaki képzési területhez tartozott, az akkreditációs követelmények és a katonai szakmai érdekek érvényesítése így vált lehetővé. A közigazdászoknál kicsit más volt a helyzet, mert itt is fel kellett adni a korábbi Gazdálkodási és Pénzügyi szakokat, azonban a Katonai gazdálkodási alapképzési szak mind a hadtáp, mind a pénzügyi szakterület tisztai utánpótlását biztosítani tudta. Ennek ára azonban az volt, hogy a hadtáp és pénzügyi tisztképzés átkerült a nemzetvédelmi és katonai képzési területhez. Mint utólag kiderült érdemes volt vállalni az új szak önálló alapítását és indítását, mivel így sikerült megőrizni a korábbi közigazdasági és katonai szakmai felkészítés összhangját.

Tekintettel arra, hogy minden végzős a hadnagy rendfokozatnak megfelelő szakasparancsnoki beosztásba került, meg kellett teremteni az alegység-parancsnoki és a szakági szakmai felkészítés összhangját. A hadtáp szakterületen ezt úgy oldottuk meg, hogy egységes hadtáp képzést hajtottunk végre, amely valamennyi szakágra, továbbá a szakalegység-parancsnoki beosztásra is felkészít. A régebbi „ruhás, üzemanyag és élelmező” szakági képzést azért számoltuk fel, mert a honvédségben ezeken a szűk szakterületeken az előmenetel már nem volt biztosítható, a megrendelő szélesebb, integráltabb felkészítésre tartott igényt. A logisztikai rendszer annyira dinamikus, hogy a fiatal tisztek gyakran egy-két év után, minden átmenet és közbülső lépcsőfok nélkül a szakasparancsnoki beosztásból már egység-, magasabbegység-szintű szakági beosztásban találják magukat. A csapatélet ezen realitásától a képzést folytató intézmény semmiképpen sem tekinthet el, ezért a logisztikai alapképzésben

---

² A bolognai folyamat keretében vezették be a hazai felsőoktatásban. A hallgatók ennek köszönhetően a korábbihoz képest lényegesen nagyobb szabadságot élveznek a tanulmányi kötelezettségek teljesítése terén. A tanulmányokat a képzési idő alatt és azon túl is be lehet fejezni. A tanulmányi teljesítményt mérő kreditet más felsőoktatási intézményben, sőt akár külföldön is meg lehet szerezni.

³ Alapképzés, mesterképzés, doktori képzés

ilyen szintű ismereteket is adunk. Ez jól mutatja, hogy a logisztikai szakterületekre csak nehezen húzható rá egy egységes, a fegyvernemeknél esetleg jól működő előmeneteli rendszer.

2010-11-ben a tisztképzéssel szemben új követelmények fogalmazódtak meg. Erősíteni kellett a gyakorlati felkészítést és egyértelművé, konkréttá kellett tenni a tantárgyak megnevezését. A szakok átdolgozását a szakmai vezetők és néhány csapat logisztikai vezetőinek bevonásával készítettük elő. A Szakfejlesztési Fórumok támogatták a szakfelelősök javaslatait, így a módosítások bekerültek a tantervekbe. Milyen változtatásokról volt itt szó?

Ezt talán a Katonai gazdálkodási alapképzési szaknál lehet a legegyszerűbben bemutatni. A Magyar Honvédség missziós feladataiból adódó ismeretek oktatása a tisztképzésben kiemelt fontossággal bírt. Úgy gondoltuk, hogy a fiatal tiszteknek már a végzőskor készen kell állniuk arra, hogy az elengedhetetlen konkrét missziós felkészítés után megkezdjék hadszíntéri szolgálataikat. Ezt jól szolgálta az utolsó félévben tartott nemzetközi, angol nyelvű FOURLOG Logisztikai Kiképzés, de ezt nem alapozta meg előtte semmi. Ennek érdekében az ötödik szemeszterben beállítottunk egy egyhetes békeműveleti felkészítést, amelyet az MH Béketámogató Kiképző Központjában, egy hét (30 tanóra) időtartamban angol nyelven hajtunk végre. Ezen túlmenően növeltük a gyakorlati foglalkozások, terepfoglalkozások óraszámát, megszerveztük a Mars Szimulációs Rendszerrel támogatott szakharcászati felkészítést és megkerestük azon lehetőségeket, amelyek biztosítják az MH-szintű vagy nemzetközi gyakorlatokon való részvételt (pl. Safety Fuel Gyakorlat).

Ha a mai képzés előzményeiről beszélek, nem lehet elhallgatni azt a tényt, hogy a katonai felsőoktatás korábban a tisztképzés mellett, azt nagyságrendekkel meghaladó mértékű polgári képzést folytatott. Amikor ez a '90-es évek utolsó harmadában megkezdődött, akkor az alacsony létszámú civil tancsoportok és a polgári levelező hallgatók megjelenése miatt még úgy tűnt, hogy polgári képzések segítenek abban, hogy a tisztképzés színvonalát megőrizzük, azt folyamatosan összehasonlíthatóvá tegyük. A szervezeti egységek megtanultak szolgáltatni és kialakult a hallgatók elégedettsége mérésének szükségessége. Mivel a felsőoktatási intézmények versenyeznek a hallgatókért, fontos volt olyan képzéseket meghirdetni, amelyekkel versenyképesek vagyunk más intézményekkel.

Ezek az előnyök az évek múlásával fokozatosan eltűntek és fenntarthatatlan aránytalanságok alakultak ki, amelyek egyértelműen a tisztképzés rovására mentek. Az elvárt bevétel előteremtésének kényszere olyan helyzetet teremtett, hogy például egy szakfelelős szakmai tanszék mintegy 800 civil, költségtérítéses hallgatót oktatott a tisztképzés mellett.

A tisztképzés új feltételrendszere, követelményei

2010-ben döntés született arról, hogy a nemzeti tisztképzést új alapokra kell helyezni (1. számú ábra). A döntés értelmében egy teljesen új Humán Stratégia kialakítására kerül sor, amely már a közszolgálati életpályára is felkészít. A Magyar Honvédségben átalakul az előmeneteli rendszer és ennek keretében a specialistákat szerződéses katonaként, a polgári egyetemekről kívánják behozni. A tisztképzés csak és kizárólag vezetőket kell, hogy képezzen és ebbe sorba fog tartozni a logisztikai alap- és mesterképzési szak is. A polgári képzéseket fel kellett számolni, a kapacitásokat a katonai képzésre kellett összpontosítani. Az új szakok kialakításánál nagy nehézségek és viták árán sikerült kialakítani az újonnan induló képzési programokat. A problémát az jelentette, hogy teljesen újra kellett gondolni azokat a területeket, amelyek részére tisztképzést folytattunk. Nem volt egyszerű feladat megtalálni azokat a kompromisszumokat, amelyek már teljesítik az új elvárásokat, ugyanakkor továbbra is biztosítják a fegyvernemek és szakcsoportok tisztii utánpótlását.

1. ábra. Az új tisztképzés környezete

Végül három-három alap- és mesterképzési szakra történt javaslat, amit utána el is fogadtak: Katonai vezető, Katonai üzemeltetés, Katonai logisztika alapképzési és Katonai vezető, Katonai üzemeltetés, Katonai műveleti logisztika mesterképzési szakok.

Ez a szakstruktúra egyben azt is jelenti, hogy a repülőműszaki felkészítés kivételével valamennyi logisztikai képzés egységes rendszerben fog történni. A képzés szerkezetének megváltozása mellett alapvetően átalakultak a szervezeti keretek. A kormánydöntést követően az Országgyűlés törvényt alkotott az NKE létrehozásáról [1]. Az új egyetem szükségességét a törvény az alábbiakkal indokolja: „Az Országgyűlés felismerve, hogy a közszerológaton belül a polgári közigazgatás, a rendvédelem, a honvédelem és a nemzetbiztonsági szolgálatok személyi állományában a hivatástudat és a szakértelem erősítése összehangolt és tervezett utánpótlásképzést tesz szükségessé, továbbá a pályaelhagyás helyett a társadalom számára hatékony munkavégzés biztosítására a közszerológati életpályamodellt támogató továbbképzési rendszert kell működtetni, a közszerológati felsőfokú szakemberképzést egységes intézményi alapokra kívánja helyezni.”⁴

A közszerológati képzés nem áll messze magyar tisztképzés történelmi hagyományaitól. Az 1808. évi VII. törvénycikk a „katonai Ludovika-akadémia” létesítéséről [2] a magyar nemzeti tisztképzés céljaként azt határozza meg, hogy „Ez akadémiának főczélja leend, hogy benne a magyar ifjuság azon tudományokra oktattassék és oly nevelést nyerjen, melyek által ugy a rendes hadseregben, mint fölkelés alkalmával is a haza hasznos szolgálatára alkalmassá és képessé legyen. Szabad lesz azonban a benne nevelt ifjakknak állami szolgálatba is lépniök, hol érdemeik szerint kellő tekintet lesz rájuk.”⁵ A törvény a képzés tartalmának meghatározásánál egyértelműen szabályozza, hogy „A tanulmányi rendszer a katonai akadémiában olyan legyen, hogy benne azon tantárgyak és tanulmányok adassanak elő, melyek az ifjuságot mind a két életpályára, különösebben mégis a katonaira képezik.”⁶

Az NKE képzési kínálatában valamennyi alapképzési szakon megjelenik az Egyetemi Közös Modul (továbbiakban EKM), a maga 30 kreditértékű⁷ tananyagával. Ez a 14 tantárgyból és egy

⁴ 2011. évi XXXVI. törvény a Nemzeti Közszerológati Egyetem létrehozásáról, Magyar Közlöny 2011. évi 33. szám, 2011. március 28., p. 5664

⁵ 1808. évi VII. törvénycikk a „katonai Ludovika-akadémia” létesítéséről 4. § <http://www.1000ev.hu/index.php?a=3&param=5066>, letöltés ideje: 2015.01.12.

⁶ Uo. 5. §

⁷ Kredit: a hallgatói tanulmányi munka mértékegysége. Kifejezi az adott tantárgy követelményeinek teljesítéséhez szükséges becsült időt. Egy kredit 30 tanulmányi munkaóra, amibe beleszámít az előadásokon, a szemináriumokon, a gyakorlatokon töltött idő, továbbá az otthoni felkészülés.

közszolgálati gyakorlatból álló tantárgycsoport lehetővé teszi azon közös közszolgálati alapismeretek elsajátítását, amelyek a köz szolgálatában álló rendvédelmi és fegyveres szervek, valamint a közigazgatás és az államigazgatás köztisztviselőinek, kormánytisztviselőinek a közszolgálati életpályája megkezdéséhez és a hivatásrendek közötti későbbi átjárhatóságához szükségesek. [3] Ezen ismeretanyag egyben azt is biztosítani hivatott, hogy a köz szolgálatában állók valamennyien megértsék egymást, átlássák a más testületek működését, felépítését, funkcióit, ezáltal váljanak képessé a jelenleginél magasabb szintű együttműködésre mind a normál hétköznapiakon, mind a különleges jogrend viszonyai között. A tisztképzés ebbe az irányba történő kiszélesítése különösen fontos a katonai logisztikusok számára, mivel a támogatási feladatok szervezése során, legyen az bármilyen hazai katonai művelet, a közigazgatási és rendvédelmi szervekkel való szoros együttműködés és koordináció nélkül a katonai logisztika sem képes feladatának megfelelni.

Az új egyetemen a katonai képzéseket a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar folytatja, amely számos egyéb szervezeti egységen kívül az alap- és mesterképzéseknek megfelelő három új intézetből áll. Ezzel a tisztképzésben létrejött egy olyan egyen szilárd szervezeti felépítés, ami teljes mértékben összhangban van az adott képzési portfólióval, biztosítja az adott szakok összehangolt, egységes vezetését és a folyamatos kapcsolattartást a Magyar Honvédség szakmai képzésért felelős vezetőivel. Az új struktúrában a Katonai Logisztikai Intézetben (továbbiakban KLI) a logisztikai képzéseket folytató oktatási egységek egy szervezetbe kerültek (2. számú ábra), továbbá a logisztikai képzés a többi területtel azonos vezetési szinten helyezkedik el.

2. ábra. A Katonai Logisztikai Intézet szervezete

A tisztképzés új követelményeivel összhangban létrejött az MH Ludovika Zászlóalj, melynek rendeltetése a honvéd tisztjelöltek katonai szocializációjának és katonai vezetői képességeinek elmélyítése, valamint a tisztképzés katonai szervezeti hátterének biztosítása.

A KATONAI LOGISZTIKAI ALAP- ÉS MESTERKÉPZÉS SZERKEZETE

A 2010-11-es döntéseknek megfelelően megkezdődött az új alap- és mesterképzési szakok létesítésnek, majd indításának folyamata. A korábbi felépítésnek megfelelően megmaradt az egymásra épülés követelménye. A mesterképzésben alapvetően az adott alapképzési szakon végzetek továbbtanulásával kell számolni. A magyar tisztképzés megmaradt annál a jól bevált hagyománynál, hogy a mesterképzésre csak többéves gyakorlati tapasztalattal rendelkező tisztek jelentkezhetnek. Ezt indokolja a képzési idő rövidege és a hadműveleti szintű felkészítés tananyagának bonyolultsága. Ezeket az ismereteket az elvárt szinten gyakorlati tapasztalatok nélkül nem lehet eredményesen elsajátítani. A HM tárca és a Honvéd Vezérkar vezetése ennek megfelelően döntött arról is, hogy a korábbi csak levelező rendszerű kétéves mesterképzések megszűnnek és az új szakok csak nappali formában, két szemeszter időtartamban fognak működni.

A Katonai logisztika alapképzési szak

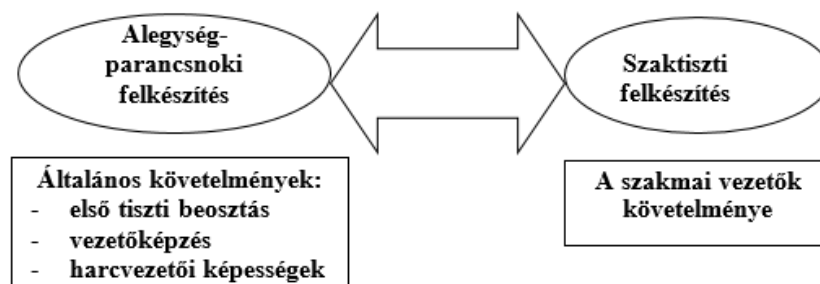
A magyar tisztképzés valamennyi szakját érintette, hogy az alapképzésnek nyolc félévből kell állnia, az alapképzés a tanterv részeként bekerült a képzésbe és a közszolgálati életpályára történő felkészítés érdekében ki kellett dolgozni a 30 kreditet tartalmazó EKM-et. Ez azt jelenti, hogy a korábbi hét szemeszteres képzés ugyan nyolcra bővült, azonban az alapképzés és az EKM egy-egy félévet lefoglal, tehát a konkrét katonai felkészítésre a korábbi hét félév helyett csak hat marad. Ma már kevesen emlékeznek arra az egyértelmű követelményre, mely szerint a képzésnek 6+2 félévben kell történnie, amiből a konkrét szakmai felkészítés az utolsó két szemeszterben történne. Ez azt jelentette volna, hogy a honvéd tisztjelölt egy teljes és egy csonka félévet tudott volna készülni a konkrét szakmájára, mivel az utolsó szemeszter már tartalmazza az egyhónapos csapatgyakorlatot és a szakdolgozat elkészítését. A kidolgozók számára az egyik legnagyobb kihívást ennek a követelménynek a teljesítése jelentette úgy, hogy ne csorbuljanak a konkrét katonai szakmai felkészítés érdekei.

Az új logisztikai szakok Képzési Kimeneti Követelményeinek (továbbiakban KKK) kidolgozása rohammunkában történt meg. Ebben a folyamatban folyamatos egyeztetés volt a szakreferens HVK Logisztikai Csoportfőnökség és a KLI kidolgozó szakfelelősei között. A szaklétesítés és a szakindítás a kidolgozott dokumentumok alapján határidőre megtörtént és az államigazgatási eljárás lezárását követően megtörtént a képzések Felvételi Tájékoztatóban történő első meghirdetése.

Mindkét logisztikai szaknál munkacsoportok végezték a kidolgozó munkát, de a legnagyobb kihívást az alapképzési szak jelentette. Itt egy teljesen új képzési célrendszerből kellett kiindulni és olyan szakterületeket kellett egy szakban összefogni, amelyek eddig a képzés területén egymással köszönőviszonyban sem voltak. Gondoljunk bele, hogy a gazdálkodó, ellátásszervező hadtáptisztet, a szállításszervező közlekedési tisztet és az üzembentartó fegyverzettechnikai, valamint páncélos és gépjármű-technikai tisztet kellett egy alapképzési szakba összehozni. Az összesben a közös vonás, hogy valamennyien szakaszparancsnoki felkészítésen is átesnek, tehát azonosan épülhet fel a szakmák között a vezetői és a műveleti felkészítés.

Az érintett tanszékek teljesen más felfogásban álltak az új képzéshez. A korábban mérnökképzést folytatók a műszaki-természettudományos alapozást preferálták, a közgazdászok részvevők viszont a közgazdasági, katonai gazdálkodási ismereteket szerették volna túlsúlyban látni.

A logisztikai tisztképzésben a szaktiszti felkészítés mellett mindig is problémát jelentett a parancsnoki, vezetői készségek kialakítása. Az új alapképzési szakon a korábbinál lényegesen nagyobb súllyal kellett megjeleníteniük a vezetőképzés témaköreinek és a polgári ismeretek oktatása a szükséges alapozó ismeretekre csökkent. A logisztikai tisztképzés vezetői felismerték, hogy a parancsnoki képzés mellett a korábbival megegyező logisztikai szakmai ismeretek elsajátítására van szükség. A szakmai tanszékek közötti vita eredményeképpen kialakult az a szakmai álláspont, mely szerint meg kell őrizni a korábbi katonai szakmai ismeretek arányát olyan formában, hogy a vezetőképzés is megvalósulhasson. Az nyilvánvaló volt, hogy a 3. számú ábrán bemutatott ellentmondást valamilyen formában fel kell oldani.

3. ábra. A logisztikai tisztképzés „örök” ellentmondása

A logisztikai tisztképzés nem állhat meg csak az alegység-parancsnoki felkészítésnél, mivel a logisztikai szervezetek igényei és az előmeneteli lehetőségek miatt nagyon gyorsan kell szaktiszti pályára váltani, arról nem is beszélve, hogy a végzősök egy része eleve nem kerül alegység-parancsnoki beosztásba. A csapatok logisztikai főnökeivel és néhány parancsnokkal folytatott konzultáció megerősített bennünket abban, hogy a logisztikai szakmai képzés korábbi színvonalából nem engedhetünk.

A szak kidolgozásánál kiemelt figyelmet szenteltünk az egységes logisztikai műveleti és a többnemzeti környezetben történő beosztás ellátására történő felkészítésnek. Ehhez nagy segítséget nyújtott, hogy a Katonai gazdálkodási alapképzési szakon 12 éve működik a FOURLOG Logisztikai Kiképzés, melyet magyar, cseh, osztrák és szerb tisztjelöltek részére, évente egy alkalommal, az utolsó félévben, angol nyelven vezetünk le. Ugyancsak a missziós felkészítést szolgálja, hogy ragaszkodtunk az MH Béketámogató Kiképző Központjában megtartott egyhetes békeműveleti felkészítéshez. A terepen történő gyakoroltatás érdekében a szakon valamennyi logisztikai szakterület honvéd tisztjelöltjei egységes rendben vesznek részt az egyhetes, blokkosított szakharcászati foglalkozásokon.

A felsőoktatásban egy szakkal szembeni elvárásokat a KKK határozza meg. A logisztikai alap- és mesterképzési szakok KKK-ja 2014 tavaszán jelent meg.⁸ [4] Az új szabályozás szerint a tisztképzés a közigazgatási, rendészeti és katonai képzési területhez, azon belül a honvédelmi és katonai képzési ághoz tartozik. A képzési terület új KKK-ját 2015 januárjában adták ki, azonban ez a tisztképzéssel kapcsolatban nem fogalmazott meg új elvárásokat. [5]

A KKK konkrétan tartalmazza azokat a követelményeket, amelyeket a képzés során teljesíteni kell és egyértelműen rögzíti a képzési célokat. A Katonai logisztika alapképzési szakon a képzés célja: „*A Magyar Honvédség számára olyan, harcászati szintű katonai logisztikai vezetők (honvédtisztek) képzése, akik a megszerzett általános- és speciális katonai ismeretek birtokában képesek a logisztikai szakalegységek vezetésére, harcászati szintű logisztikai támogatási (anyagellátási, közlekedési és fenntartási) folyamatok tervezésére, szervezésére, irányítására és ellenőrzésére, nemzeti és többnemzeti környezetben, békeidőszakban, válságkezelő-, katasztrófa elhárítási-, béketámogatási- és háborús műveletekben egyaránt. Mindezeket túl kellő mélységű elméleti ismeretekkel rendelkeznek, a továbbképző tanfolyamok ismeretanyagával kiegészítve a képzés második ciklusban történő folytatásához. A képzés egésze felkészít a közszolgálati életpályára.*”⁹

A fenti célok elérése esetén, a szakon végzett tisztek „*alkalmasak*:

- *a közszolgálat más területeivel való együttműködésre;*
- *a logisztikai alegységek vezetésére;*
- *a harcászati szintű törzsekben szakmai feladatok ellátására, logisztikai döntések előkészítésére;*
- *a választott specializációjuknak megfelelő szaktiszti beosztások ellátására;*
- *a hazai és nemzetközi környezetben a harcászati szintű anyagellátási, katonai közlekedési üzemfenntartási feladatok vezetésére békében és a békétől eltérő helyzetekben egyaránt;*
- *a megszerzett elméleti tudás alkalmazására és gyakorlati hasznosítására, a probléma megoldó technikák használatára;*

---

⁸ 30/2014. (IV.30.) KIM rendelet A közigazgatási, rendészeti és katonai képzési terület alap- és mesterképzési szakjainak képzési és kimeneti követelményeiről, Magyar Közlöny, 2014. évi 61. szám, pp. 9121-9213.

⁹ 1/2015. (I. 14.) MvM rendelet A közigazgatási, a rendészeti, a katonai, a nemzetbiztonsági, valamint a nemzetközi és európai közszolgálati felsőoktatás alap- és mesterképzési szakjainak meghatározásáról, e szakok képzési és kimeneti követelményeiről, valamint az alapképzés képzési ágairól, Magyar Közlöny, 2015. évi 1. szám, 26

- a logisztikai alegységek, a logisztikai folyamatok tervezéséhez, szervezéséhez, irányításához és ellenőrzéséhez szükséges okmányok, dokumentumok kidolgozására, valamint vezetésére.”¹⁰

A KKK-ban meghatározott követelmények azt igazolják, hogy a megrendelői oldalról egyértelmű elvárás a logisztikai szakmai képzés és az alegység-parancsnoki felkészítés összehangolt végrehajtása, tehát szó sincs arról, hogy a szakmai kompetenciák akár a legkisebb csorbát is szenvedhetnék.

A tanterv kidolgozása során természetesen ezeket a követelményeket tekintettük olyan kiinduló alapnak, amelytől eltérni nem lehet. Mindenki egyetértett abban, hogy az új szakon a korábbi szakokhoz képest a honvéd tisztjelölteknek semmivel nem csökkenhet a katonai szakmai felkészítése. Természetesen ezt egy 6+2 féléves szerkezetű képzésben nem lehet biztosítani, ezért úgy döntöttünk, hogy az egyes szakterületek képzése már az ötödik, úgynevezett orientációs félévben kezdődjék meg. Ezzel biztosíthatóvá válik a korábbi szakmai óraszámok megtartása. Ez nem azt jelenti, hogy a logisztikai képzés is csak ekkor indul. Az alapképzés után, az EKM tantárgyait levonva már két féléven keresztül folyik az általános katonai és a katonai szakmai alapozás.

A fenti időbeosztással egy olyan kockázatot is fel kellett vállalni, hogy mi történik akkor, ha a specializációra helyezésre csak később kerül sor? Ez a probléma megítélésem szerint a logisztikusoknál nem állhat fenn, mivel a szakmák megőrzésének igénye éppen a logisztikai megrendelői oldalon fogalmazódott meg, így vélelmezhetően ez a kérdés nem fog felmerülni.

A Katonai logisztika alapképzési szak szerkezete leképezi a Magyar Honvédségben meglévő logisztikai szakterületek egy részét. Ennek megfelelően a honvéd tisztjelöltek három specializáción tanulhatnak: hadtáp, közlekedési és haditechnikai. Ez utóbbin még létrehoztunk egy páncélos- és gépjármű-technikai, valamint egy fegyverzet-technikai modult.

Az új katonai logisztikai vezetőképzéssel kapcsolatban felmerült kételyek, a szakmai képzést féltő kérdések miatt megvizsgáltuk a korábbi logisztikai szakokon és az új képzési programban a szakmai felkészítésre fordított időt és a tananyag kreditértékét (1. számú táblázat).

	Katonai logisztika alapszak (új) <i>(kreditérték/kontaktóra)</i>	Katonai gazdálkodási és Had- és biztonságtechnikai mérnök (kifutó) alapszakok <i>(kreditérték/kontaktóra)</i>
1.	Katonai logisztika alapképzési szak, hadtáp specializáció 141/1675	Katonai gazdálkodás alapképzési szak, hadtáp szakirány 118/1605
2.	Katonai logisztika alapképzési szak, katonai közlekedési specializáció 141/1635	Had- és biztonságtechnikai mérnök alapképzési szak, műszaki, katasztrófavédelmi és közlekedési szakirány. közlekedési specializáció 93/1203
3.	Katonai logisztika alapképzési szak, haditechnikai specializáció 141/1645	Had- és biztonságtechnikai mérnök alapképzési szak, haditechnikai szakirány 136/1668

1. táblázat. A katonai szakmai felkészítés aránya a kifutó és az új szakokon

A táblázat adatai azt bizonyítják, hogy az új és a kifutó szakokon a szakmai óraszám csaknem azonos, a tananyag kreditértéke pedig jóval meghaladja a korábbi szakmai tantárgyak kreditértékét, ami a szakmai képzés arányának növekedését mutatja.

¹⁰ 1/2015. (I. 14.) MvM rendelet A közigazgatási, a rendészeti, a katonai, a nemzetbiztonsági, valamint a nemzetközi és európai közszolgálati felsőoktatás alap- és mesterképzési szakjainak meghatározásáról, e szakok képzési és kimeneti követelményeiről, valamint az alapképzés képzési ágairól, Magyar Közlöny, 2015. évi 1. szám, 26-27

Különösen szembetűnő a katonai közlekedési specializáció, amelynek szakmai tartalma messze meghaladja a korábit. A csapatgyakorlatok rendszerét úgy alakítottuk ki, hogy azok tegyék lehetővé a már megszerzett szakmai elméleti ismeretek begyakorlását.

Ennek érdekében a 6-7. félévben két-két hetet, az utolsó szemeszterben pedig az első tiszti beosztásra való felkészülés érdekében négy hét időtartamban, lehetőleg a tervezett beosztásban gyakorolhat a honvéd tisztjelölt.

Joggal merülhet fel a kérdés, hogy ez mind rendben van, de hol van a korábbi mérnök- és közgazdászképzés? Erre a válasz az, hogy a megrendelői igény egyértelműen a katonai szakmai vezetőképzést határozta meg követelményként. Ebbe a korábbi civil tananyag nem fért bele, de azt is ki kell mondanunk, hogy ma már ennek az oktatói háttere sincs meg.

Az új szak tantárgystruktúrája korábbi szakokhoz képest sokkal szélesebb logisztikai alapot tesz lehetővé. Ha megnézzük, hogy a logisztikában milyen eredeti előképzettséggel milyen beosztásokat látnak el, akkor beláthatjuk, hogy a minél szélesebb általános logisztikai és szakmai felkészítés ma már elengedhetetlen. A szakági képzés idején elképzelhetetlen volt, hogy a gépjárműves számvitelt tanuljon vagy egy hadtápos üzemfenntartást. Ez ma realitássá vált, amivel könnyebbé válik a logisztikai rendszeren belüli előmenetel és egyszerűbbé válik a logisztikai vezetők helyzete, ha gyorsan kell egy logisztikai beosztást feltölteni. Ahhoz sem férhet kétség, hogy egy javító-, egy szállító- vagy egy ellátószakasz-parancsnoknak azonos szintű kiképzés-módszertani, általános katonai és műveleti ismeretekkel kell rendelkeznie. Az új szak egyik kiemelt célja, hogy a korábban a hadtáp specializáción kialakult műveleti és nemzetközi felkészítési rendszert kiterjesszük a többi specializációra is, így az egyetemről kikerülő logisztikai tisztek azonos szintű műveleti és missziós felkészültséggel fognak rendelkezni.

Hol is tart most a tisztképzés? A kifutó Had- és biztonságtechnikai mérnök, valamint a Katonai gazdálkodási szakon az utolsó évfolyam most harmadéves, tehát mérnökök és közgazdászok avatására utoljára 2016-ban kerül sor. Az új szakon az első felvett honvéd tisztjelöltek jelenleg másodévesek, így az első kibocsátás 2017-ben lesz, tehát egy reális beválás-vizsgálatra 2019-2020-ban lesz lehetőség.

A Katonai műveleti logisztika mesterképzési szak

A tisztképzés átalakítása nem kerülte el a mesterképzést sem. A korábbi szakok kétéves, levelező rendszerben működtek. Ez a képzési forma a katonai szervezeteknek ugyan megfelelt, azonban ez azt jelentette, hogy tulajdonképpen néhány összevonással diplomát lehetett szerezni. A hallgatók a beosztásuktól nem tudtak elszakadni és így alapos tanulmányi munkára sem volt lehetőség. Ennek kiküszöbölése érdekében az új mesterképzési szakokat már egyéves nappali képzési formára kellett kidolgozni. A korábbi Katonai logisztikai mesterképzési szak megszűnt és megtörtént az új Katonai műveleti logisztika mesterképzési szak létesítése és indítása.

A két szak tartalmában ugyan van bizonyos eltérés, azonban a korábban eredményesen működő szak eredményeit, még mindig aktuális és korszerű tantárgyait megtartottuk. A korábbi képzést a műszaki képzési területen indították, ahol az akkreditációs feltételek teljesítése komoly nehézségekbe ütközött volna. Az új szak a KKK szerint átkerült a közigazgatási, rendészeti és katonai képzési területre, ahol az NKE csaknem valamennyi képzése megtalálható. A szak tantervének kidolgozásakor a KKK követelményeiből kellett kiindulni. Előzetesen az az elvárás fogalmazódott meg, hogy erősíteni kell a műveleti felkészítést, több időt kell fordítani a vezetői felkészítésre és markánsan meg kell jelenniük a törzsszolgálati ismereteknek. A szakmai vezetőkkel történt egyeztetések során azonban kiderült, hogy a fenti prioritások mellett nem feledkezhetünk meg a gazdálkodási, a közbeszerzési és a katonai műszaki ismeretekről sem. A KKK szerint *„A képzés célja olyan okleveles összhaderőnemi logisztikai vezetők felkészítése a Magyar Honvédség részére, akik szilárd közszolgálati,*

hadtörténelmi, harcászati és hadműveleti ismeretek birtokában, a hazai és a nemzetközi katonai logisztikai elmélet és gyakorlat elemzésével, a katonai vezetői ismeretek hadműveleti szintre emelésével képesek szakalegységek és egységek vezetésére, törzskari szervező és döntés előkészítő, valamint vezetői feladatok ellátására nemzeti és többnemzeti csoportosításban egyaránt. Felkészültek tanulmányaik doktori képzés keretében történő folytatására."¹¹

Azok az összhaderőnemi logisztikai vezetők, akik ezen a szakon eredményesen befejezik tanulmányaikat „képesek:

- *alegységek, egységek vezetésére, törzskari együttműködésre hazai és nemzetközi törzsekben egyaránt;*
- *szövetségi rendszerben a katonai középvezetők (törzsek) részére előírt feltételeknek megfelelni, feladataikat e rendszer keretei között ellátni;*
- *a megszerzett tudás alkalmazására és gyakorlati hasznosítására, a problémamegoldó technikák használatára;*
- *a tudományágban megszerzett szakmai tapasztalat ismereti határaiból származó információk, felmerülő új problémák, új jelenségek feldolgozására;*
- *megalapozott vélemény, illetve bírálat megfogalmazására, következtetések levonására, döntések meghozatalára;*
- *a megoldandó problémák megértésére, megfogalmazására és megoldására, eredeti ötletek felvetésére;*
- *önművelésre, önfejlesztésre, az egyéni tudás, ismeret elmélyítésére, bővítésére;*
- *át- és továbbképzés után a közszolgálati feladatok ellátására;*
- *a haderőfejlesztés haderőnemi koncepciói által meghatározott képességekvetelményekhez igazodva a szakirányú technikai és strukturális biztosítási-támogatási rendszer tervezési, szervezési és végrehajtási feladataiban a vonatkozó mértékben és szinteken részt venni.*"¹²

A Katonai műveleti logisztika mesterképzési szakon a képzés a logisztikai alapképzésben vagy a korábbi főiskolai alapképzésen alapul. A bemeneti követelmények ennek megfelelően határozzák meg a felvétel kritériumait. A szakra katonai logisztikai előtanulmányok nélkül nem lehet bejutni. Ez sokak elől lezárja a továbbtanulásnak ezt az irányát, de a polgári felsőoktatásban sem lehet pl. pedagógus alapidplomával egy gépészmérnök mesterszakon továbbtanulni.

A szak tantárgycsoportjainak aránya a következő:

- *alapozó ismeretek: 13 – 17%,*
- *szakmai törzsanyag: 25 – 33%,*
- *differenciált szakmai ismeretek: 33 – 45%,*
- *diplomamunka: 17%.*

A logisztikai mesterképzésen 2014-ben történt az első kibocsátás, így itt a beválásra vonatkozó első tapasztalatok egy-két éven belül rendelkezésre fognak állni. A szak kiemelt ismeretköre a műveleti felkészítés, ami a magyar tisztképzési mesterszakok közül a logisztikai képzésben egyedülállóan, részben többnemzeti környezetben valósul meg. Az évente két

---

¹¹ 1/2015. (I. 14.) MvM rendelet A közigazgatási, a rendészeti, a katonai, a nemzetbiztonsági, valamint a nemzetközi és európai közszolgálati felsőoktatás alap- és mesterképzési szakjainak meghatározásáról, e szakok képzési és kimeneti követelményeiről, valamint az alapképzés képzési ágairól, Magyar Közlöny, 2015. évi 1. szám, 61

¹²1/2015. (I. 14.) MvM rendelet A közigazgatási, a rendészeti, a katonai, a nemzetbiztonsági, valamint a nemzetközi és európai közszolgálati felsőoktatás alap- és mesterképzési szakjainak meghatározásáról, e szakok képzési és kimeneti követelményeiről, valamint az alapképzés képzési ágairól, Magyar Közlöny, 2015. évi 1. szám, 62

alkalommal levezetett MAGLITE Többnemzeti Összhaderónemi Logisztikai Kiképzés összesen négy hetet biztosít arra, hogy többnemzeti műveleti kérdésekkel foglalkozzunk. A brit és a cseh tisztekkel történő hadműveleti szintű logisztikai tervezés nem csupán a szakmai ismereteket bővíti, hanem remek alkalom az angol szaknyelvi felkészültség fejlesztésére.

ÖSSZEFOGLALÁS

A tisztképzés átalakítása a logisztikai képzéseket is érintette és jó alkalmat teremtett arra, hogy a korábbi képzési programokat felülvizsgáljuk, az új szakok szakmai tartalmát aktualizáljuk, fejlesszük. Tartalmi szempontból az alapképzésben történt mélyreható változás, mivel itt a korábbi mérnök és közgazdász szakokból kellett egy egységes katonai logisztika vezetőképzést kialakítani úgy, hogy a katonai szakmai ismeretek ne csökkenjenek. Az új alapszak kidolgozásának ez volt az egyik legfontosabb, általunk felállított alapvetése. Az alegységparancsnoki és a szakmai képzés összhangjának megteremtése ugyancsak alapvető fontosságú volt.

A logisztikai tisztképzésről ma elmondható, hogy mind a hazai, mind a külföldi szolgálatteljesítéshez biztosítja mindazon ismereteket, amelyek az eredményes munkához szükségesek. Az új szakokon ezt az eredményt tekintettük kiindulási alapnak és igyekeztünk megtalálni azokat az integrált logisztikai képzésben rejlő tartalékokat, melyeknek mozgósítása az egységes intézeti szervezetben lehetővé vált. A logisztikai szakok erőssége az angol nyelvű, többnemzeti környezetben végrehajtott műveleti felkészítés. Az évi három nemzetközi képzési program ugyan jelentősen leterheli az abban résztvevő oktatókat, de ez a felkészítési forma hatékonyságát tekintve semmivel nem pótolható.

A logisztikai tisztképzésnek mindig is erőssége volt a szakmai vezetőkkel és szervezetekkel való kiváló együttműködés. A gyakorlatorientált képzés fenntartása és fejlesztése a jövőben több erőforrást fog igényelni. A megrendelői elvárások teljesítése a képzést folytató intézmény részéről csak akkor lesz teljesíthető, ha a műveleti felkészítéshez szükséges erőket és eszközöket biztosítják.

A logisztikai tisztképzés elemzése alapján megállapítható, hogy

- az új logisztikai alap- és mesterképzési szakok szakmai tartalmát a HVK Logisztikai Csoportfőnökség követelményeinek megfelelően dolgoztuk ki;
- az új alapképzések esetében valamennyi logisztikai szakterületre vonatkozóan megállapítható, hogy amennyiben a KKK és a tanterv követelményei maradéktalanul érvényesülnek, a korábbi szakokhoz képest a végzett tisztek általános katonai és katonai szakmai felkészültsége nem csökken, viszont vezetői, parancsnoki képességeik erősödnek;
- a logisztikai tisztképzés egyik erőssége a szakmai képzés vezetői és a HM, a HVK, és az MH szakmai vezető szervei, továbbá a csapatok közötti kiváló együttműködés (óraadók, gyakorlati foglalkozások biztosítása, részvétel a vizsgákon, bedolgozás a logisztikai szabályzatokba);
- logisztikai szakterületen a képzésben valamennyi szinten részt vesznek a különböző szakterületek szakemberei és vezetői;
- a logisztikai tisztképzés gyakorlati foglalkozási igényeit a szakmai szervezetek és a csapatok maximálisan biztosítják (A logisztikai képzésekben hosszú évekre visszamenőleg nem volt elutasított igény!);
- a korábbi évekhez képest lényegesen több gyakorlati foglalkozást hajtanak végre a csapatoknál, ami az új szakon tovább fog erősödni;

- a tisztképzésben egyedülálló, hogy a logisztikai alap- és mesterképzések hallgatói évtizedek óta egymásra épülő, angol nyelvű nemzetközi kiképzéseken vehetnek részt (MAGLITE Többnemzeti Összhaderőnemi Logisztikai Kiképzés évente kétszer a brit, FOURLOG Logisztikai Kiképzés évente egy alkalommal a cseh, a szerb és az osztrák partnerekkel);
- a logisztikai képzések támogatása és a katonai szakmai követelmények érvényesülése a kialakult együttműködés keretében biztosított;
- a logisztikai képzések „ambíciószintjei” a KKK-ban egyértelműen rögzítésre kerültek, a szakok tantervei ennek megfelelően készültek el.

Felhasznált irodalom

- [1] 2011. évi XXXVI. törvény a Nemzeti Közszerológálati Egyetem létrehozásáról, Magyar Közlöny 2011.évi 33. szám, 2011. március 28., 5664-5667
- [2] 1808. évi VII. törvénycikk a katonai Ludovika-akadémiáról, <http://www.1000ev.hu/index.php?a=3&param=5066>, letöltés ideje 2015.01.12.
- [3] Patyi András: Honvédtisztképzés a Nemzeti Közszerológálati Egyetemen, Honvédségi Szemle, 2014/4. szám, 3-9
- [4] 30/2014. (IV.30.) KIM rendelet A közigazgatási, rendészeti és katonai képzési terület alap- és mesterképzési szakjainak képzési és kimeneti követelményeiről, Magyar Közlöny, 2014. évi 61. szám, 9121-9213
- [5] 1/2015. (I. 14.) MvM rendelet A közigazgatási, a rendészeti, a katonai, a nemzetbiztonsági, valamint a nemzetközi és európai közszerológálati felsőoktatás alap- és mesterképzési szakjainak meghatározásáról, e szakok képzési és kimeneti követelményeiről, valamint az alapképzés képzési ágairól, Magyar Közlöny, 2015. évi 1. szám, 2-63